

QUI TRÌNH HÌNH THÀNH CONCEPT TRONG SÁNG TẠO NGHỆ THUẬT ĐIÊU KHẮC VỚI CHỦ ĐỀ TÌNH MẪU TỬ*

Nguyễn Thành Vinh *

Tóm tắt

Tình “Mẫu tử” là một đề tài rộng lớn trong nghệ thuật, luôn được các nghệ sĩ khai thác, sáng tạo. Tôi đã thử nghiệm các chất liệu của nghệ thuật điêu khắc về chủ đề này và cuối cùng tất cả các ý tưởng cho hình thức thể hiện của tác phẩm là chất liệu “sắt hàn”. Tôi đã thể hiện đề tài này xuyên suốt trong quá trình theo học lớp Cao học Visual arts, cũng như trong tác phẩm tốt nghiệp và luận văn tốt nghiệp của mình trong khóa học.

Từ khóa: tình mẫu tử, concept, nghệ thuật điêu khắc

1. Mở đầu

Gia đình là nền tảng của xã hội, một xã hội bền vững và tốt đẹp phụ thuộc rất nhiều vào yếu tố của gia đình. Trong gia đình bao gồm nhiều thành phần ông, bà, cha, mẹ, anh, chị, em ... tất cả đều có mối quan hệ tình cảm và trách nhiệm với nhau một cách thân thiết và bền chặt. Tình mẹ con là tình cảm sâu sắc nhất trong mối quan hệ của gia đình, đó là tình cảm giữa người mẹ và những đứa con yêu thương của mình. Mọi người mẹ từ xưa đến nay đều thương yêu và luôn lo lắng, chăm sóc cho con cái của mình và thường được thể hiện rõ nét nhất qua từng cử chỉ, hành động hay việc làm. Đây chính là mạch cảm xúc chân thành của mọi nghệ sĩ khi sáng tác nghệ thuật. Tình “Mẫu tử” là một đề tài rộng lớn, luôn được các nghệ sĩ khai thác, sáng tạo ở tất cả mọi loại hình nghệ thuật như: Hội họa, điêu khắc, văn học, sân khấu, điện ảnh

...Đề tài tình “Mẫu tử” được các nghệ sĩ khai thác bằng chính cảm xúc thật sự của mình, bởi mọi nghệ sĩ đều có mẹ và tác phẩm nghệ thuật của họ là những tiếng lòng của những người con yêu mẹ. Điều đó đã cho tôi sự cảm xúc sâu sắc về đề tài này khi còn là một sinh viên mỹ thuật và tình “Mẫu tử” là đề tài xuyên suốt trong quá trình theo học lớp Cao học Visual arts. Trong cuộc sống, hình ảnh người mẹ lúc nào cũng gắn bó với tôi; mẹ đã cho tôi tất cả và hình ảnh người mẹ đã đi sâu vào tâm thức của tôi, là nguồn cảm hứng vô tận đối với tôi. Vì vậy, đề tài tình “Mẫu tử” được tôi nghiên cứu kỹ và thể hiện trong tác phẩm tốt nghiệp cũng như bài luận văn tốt nghiệp của mình trong khóa học này bằng ngôn ngữ nghệ thuật điêu khắc.

2. Nội dung của qui trình hình thành concept và chủ đề của tác phẩm

Hình ảnh được thể hiện bằng cảm xúc cá nhân diễn tả những cử chỉ, hành động yêu thương giữa người mẹ và đứa con của mình, sự chọn lọc, động

* ThS, Khoa Nghệ thuật, Trường ĐH Phú Yên

tác thể hiện tình cảm thiêng liêng giữa mẹ và con. Tác phẩm được tạo ra bởi những khối hình được chất lọc cô đọng, mang tính nghệ thuật bán trừu tượng, xoay quanh diễn tả một tình cảm thiêng liêng, che chở, đùm bọc giữa người mẹ và đứa con yêu của mình, thể hiện tình “Mẫu tử” thiêng liêng và cao quý. Bằng ngôn ngữ của hình khối, tác phẩm được thể hiện trên chất liệu kim loại nặng đó là sắt để thể hiện được sức nặng của tình yêu thương của người mẹ, thể hiện sự to lớn của lòng yêu thương mà người mẹ đã dành cho người con của mình. Tác phẩm là một khối tổng thể bằng sắt hàn tỉ mỉ từng chi tiết, để tạo ra những kết cấu mảng, thể hiện những khó khăn trong cuộc đời nhưng tình mẹ con vẫn tồn tại mãi mãi. Xen lẫn giữa các mảng khối, sắt hàn là hình ảnh cô đọng của khối inox sáng làm điểm nhấn cho tác phẩm cũng là thể hiện hình tượng của người con luôn hướng về mẹ, hướng về một tương lai tốt đẹp, nơi ấy luôn có sự chở che, đùm bọc yêu thương của mẹ. Tác phẩm thể hiện rõ tình yêu thương giữa người mẹ và đứa con yêu quý của mình. Thể hiện tình cảm thiêng liêng, sâu đậm, sự quan tâm lo lắng, chăm sóc yêu thương vô hạn của người mẹ đối với con yêu của mình, bằng các cử chỉ, hành động, việc làm, thái độ, sự âu yếm, quan tâm vv... Tác phẩm là sự cô đọng, đúc kết mọi tình cảm yêu thương mà người mẹ đã dành cho con mình thông qua ngôn ngữ điêu khắc, loại hình nghệ thuật hình khối.

a. Hình thức thể hiện, nghệ thuật và kỹ thuật.

Tác phẩm được thể hiện qua ngôn ngữ điêu khắc, sử dụng hình khối mạnh để diễn tả chủ đề, nghệ thuật hình khối được thể hiện là sự sáng tạo theo chủ nghĩa bán trừu tượng, và là sự đúc kết cô đọng của cử chỉ, hành động, tình cảm giữa mẹ và con. Tác phẩm được thể hiện theo hình thức tượng tròn, là một trong những hình thức tiêu biểu của loại hình nghệ thuật điêu khắc. Kỹ thuật để thực hiện tác phẩm là một quá trình chi tiết, nhiều công đoạn, chặt, cắt, hàn, chà, đánh bóng, gọt, dũa chi tiết những thanh sắt theo các mảng khối của tác phẩm, kỹ thuật hàn sắt được tính toán, tỉ mỉ cho sự lắp ráp tất cả vào mảng khối, phải đạt trình độ cao, khéo léo để tạo cho tác phẩm vừa nhẹ nhàng vừa có hồn thể hiện rõ nội dung chủ đề tình “Mẫu tử”

Qui cách tác phẩm:

1m50 x 1m00 x 0,80m.

Số lượng tác phẩm: 07

b. Phạm vi sáng tạo

Liên quan đến tình “Mẫu tử” được giới hạn bởi những tình cảm giữa

người mẹ và người con ở mọi thời gian và không gian. Đó là tất cả những cử chỉ, hành động, việc làm, suy nghĩ hướng đến mọi điều tốt đẹp cho đứa con yêu quý của mình, ngược lại đó là lòng tôn kính, yêu thương mọi cử chỉ, hành động, suy nghĩ của người con đối với người mẹ kính yêu của mình, tác phẩm là sự thể hiện một cách rõ nét về mối quan hệ tình cảm sâu nặng giữa mẹ và con nói chung bằng những động tác như vỗ về, âu yếm, đùa giỡn, ôm chặt vào lòng, cái nhìn trìu mến hay lo lắng, suy tư... Mục đích cuối cùng của tác phẩm là sự thể hiện rõ nét về tình cảm giữa người mẹ và con bằng ngôn ngữ nghệ thuật điêu khắc.

c. Phạm vi của các hình thức

Dùng chất liệu sắt rời dạng hình que đường kính 0,5cm dài ngắn khác nhau, hàn nối theo khối hình của phác thảo tạo mảng hình khối dạng lưới, có tác dụng làm khối hình mạnh chắc chắn, khối hình đan song song, gây ấn tượng cho người xem, đồng thời phù hợp với chủ đề mang tính biểu trưng về tình cảm, sự diễn tả thống nhất toàn bộ tác phẩm, xen lẫn chất liệu inox sáng làm điểm nhấn cho tác phẩm. Tác phẩm đặt ở không gian ngoài trời hoặc phòng rộng, người xem cảm nhận ở nhiều góc độ.

d. Phạm vi kỹ thuật

Tác phẩm được thực hiện bởi kỹ thuật hàn, gò, cắt, nối, kim loại (sắt) tạo khối hình cho tác phẩm theo dạng mảng lưới kim loại, phương pháp thực hiện từ ý tưởng và chủ đề tạo ra nhiều phác thảo nhỏ trên giấy dạng 3D, tìm ra những phác thảo tốt nhất thể hiện theo

mô hình thu nhỏ bằng chất liệu thạch cao hay đất nung. Khi phác thảo được chọn, tiến hành làm khung sắt chính theo mảng của phác thảo, tiếp tục sử dụng kỹ thuật cắt sắt, hàn sắt, nối nhiều đoạn sắt dài ngắn khác nhau theo khối của tác phẩm. Khi tác phẩm hoàn thiện thì sử dụng kỹ thuật mài, đánh bóng kim loại.

e. Hoạt động sáng tạo

Trong quá trình theo học lớp Cao học Visual arts tại Thailand chủ đề về tình "Mẫu tử" được thực hiện và thể nghiệm trong nhiều phác thảo, bài tập cũng như bài kiểm tra cuối các học kỳ. Tôi đã tìm tòi nghiên cứu để tìm ra một ý tưởng hay nhất cho chủ đề. Định hướng concept và luôn sáng tạo về hình thức thể hiện và luôn thực hiện theo một qui trình sáng tạo như sau:

**Thu nhập dữ liệu*

Tất cả những dữ liệu về văn viết, như những câu chuyện cảm động về tình mẹ con trong văn học, thơ ca, hay những câu chuyện xúc động có thực diễn ra hàng ngày trong cuộc sống xung quanh chúng ta. Thu nhập bằng cách sao chép, ghi nhớ, chụp ảnh, quay phim, vẽ ký họa bằng mọi cách để có thể xem, nhớ về câu chuyện, hình ảnh, văn bản, tư liệu, tài liệu liên quan đến sự thể hiện tình cảm yêu quý thiêng liêng giữa người mẹ và con cái của mình.

Từ dữ liệu văn viết, hình ảnh, tôi ghi nhận, ký họa lại những động tác tay chân, hành động cụ thể biểu lộ tình cảm giữa mẹ và con, sau đó chọn lọc để hình thành nên những phác thảo sơ bộ trên giấy theo lối vẽ 3D

**Phân tích dữ liệu*

Dữ liệu được thu nhập từ nhiều nguồn như bằng việc ghi nhận bằng thị giác, thấy được cụ thể thực tế trong cuộc sống hình ảnh người mẹ thương yêu con mình như thế nào, thể hiện qua hành động, việc làm. Dữ liệu, qua đọc sách báo, xem điện ảnh sân khấu, xem các tác phẩm mỹ thuật, điêu khắc vv... có liên quan đề cập đến tình "Mẫu tử". Tất cả những tác phẩm nghệ thuật được phân tích kỹ, để tìm ra cho mình một lối thể hiện riêng, ví dụ như phân tích một bài thơ về tình mẹ con, phân tích, hình thức, nội dung của một tác phẩm hội họa, điêu khắc tìm ra vẻ đẹp của tình "Mẫu tử" bằng màu sắc, đường nét, hình khối, cách thể hiện của tác giả, nguồn cảm xúc vv... Tìm ra những yếu tố, hình ảnh những tác phẩm trên có cùng suy nghĩ, cùng cảm xúc với mình để hình thành nên ý tưởng mới cho tác phẩm của mình.

**Sáng tạo tác phẩm.*

Từ thu nhập dữ liệu, làm phác thảo trên giấy, chọn lọc các phác thảo nhỏ bằng thạch cao hay đất nung, được sự góp ý từ các giảng viên hướng dẫn, lựa chọn chất liệu phù hợp với hình thức và nội dung để thực hiện tác phẩm lớn, sử dụng kỹ thuật hàn, gò kim loại để thực hiện tác phẩm.

f. Nguồn cảm hứng liên quan

** Nguồn cảm hứng từ những bài viết về tình "Mẫu tử"*

Tình "Mẫu tử" tình cảm ấy thật thiêng liêng mà không thể diễn tả hết bằng lời, chúng ta ai cũng có mẹ, ai cũng từng được yêu thương ôm ấp trong

vòng tay của mẹ, và từ đó chúng ta lớn lên trưởng thành, không có gì có thể so sánh với người mẹ. Tình cảm mẹ con không chỉ tồn tại ở giống người chúng ta mà có cả ở cỏ cây, loài vật. Hãy chú ý nhìn xung quanh mình, ta sẽ bắt gặp vô vàn những hình ảnh mẹ con đầy xúc động. Những câu chuyện về tình mẹ con làm cảm động đất trời như câu chuyện **Bước chân** kể về hai mẹ con Nguyễn Chung Tú (tân sinh viên khoa công nghệ thông tin) trường Đại học Khoa học Tự nhiên Thành phố Hồ Chí Minh⁽¹⁾ và còn biết bao câu chuyện nói về tình mẹ con đầy cảm động trong cuộc đời này, làm tôi thật sự xúc động và nguồn cảm hứng về đề tài này thật dồi dào. Tôi luôn suy nghĩ về đề tài này và nghiên cứu tìm hiểu tư liệu, lấy cảm xúc từ thực tế cuộc sống để khai thác và sáng tạo cho tác phẩm cũng như bài luận văn của mình.

Từ những bài viết, những kiến thức trên tôi thấy sự liên quan đến ý tưởng của mình bằng cảm xúc mạnh mẽ. Lấy tình cảm thiêng liêng của mẹ và con xây dựng nên hình tượng nghệ thuật bằng ngôn ngữ điêu khắc.

⁽¹⁾ Nguyễn Chung Tú bị bại liệt từ nhỏ, suốt tuổi thơ đi học đều gắn liền trên vai của người mẹ. Niềm vui lớn nhất của người mẹ là Tú đã thi đỗ vào trường Đại học Khoa học Tự nhiên TP.Hồ Chí Minh. Người mẹ phải gác lại mọi công việc để lên thành phố làm đôi chân cho Tú đến trường.

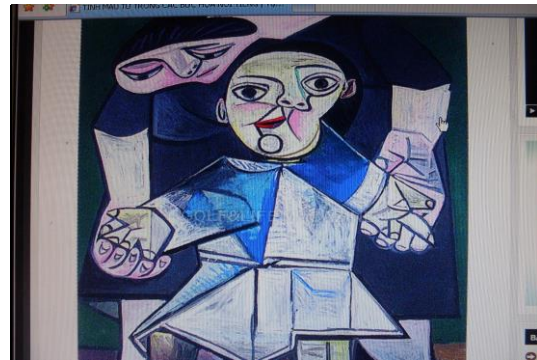

Để hoàn thành giấc mơ trở thành kỹ sư công nghệ thông tin của Tú, con đường phía trước của mẹ Do còn rất dài, rất khó khăn

**Nguồn cảm hứng từ tác phẩm hội họa.*

Trong cuộc đời sáng tác của các họa sỹ, chắc chắn ai cũng phải có ít nhất một vài tác phẩm về chủ đề tình “Mẫu tử”, thứ tình cảm thiêng liêng và thuần khiết nhất trên đời ấy tái hiện trong các bức tranh thật cảm động mang lại cho những người thưởng lãm những xúc cảm sâu lắng và ngọt ngào, không chỉ bởi bố cục cân đối, màu sắc hài hòa, đường nét súc tích, không chỉ bởi tài năng của người họa sỹ mà bản thân vẻ đẹp của tình mẹ con đã là một yếu tố để cho tác phẩm trở nên hoàn hảo. Trong tác phẩm hội họa “Bước chân đầu đời” của Pablo Picasso (tình “Mẫu tử” là một trong những đề tài quen thuộc trong cuộc đời sáng tác nghệ thuật của danh họa Picasso). Trong bức tranh, người ta thấy hình ảnh người mẹ đứng đằng sau, đang dìu một cậu bé chập chững những bước đi đầu tiên trong đời. Vẫn sử dụng những khối hình học, những khối hộp, những góc nhọn và đường nối gai góc, sắc sảo đặc trưng của hội họa lập thể, nhưng họa sỹ đã giảm nhẹ các chi tiết biểu tượng để người xem có thể dễ dàng nhận ra nội dung bức tranh một cách rõ

rõ ràng nhất.

Tác phẩm : Bước chân đầu đời

Chất liệu : Sơn dầu

Kích thước: 2m50 x 1m30

** Nguồn cảm hứng từ văn học*

Văn học muôn đời vẫn đầy ắp tình thương, nhiệm vụ của nó là thể hiện và ca ngợi những tình cảm đẹp đẽ trong cuộc sống của con người. Chính vì vậy tình “Mẫu tử” được đưa vào thơ ca và trở thành chủ đề không bao giờ vơi cạn. *Mây và sóng* của Tago là một trong những bài thơ đó. Với thi pháp độc đáo thi phẩm đã ca ngợi tình cảm của đứa con dành cho mẹ, sức gợi cảm của bài thơ không chỉ là nghệ thuật đặc sắc mà còn một chiều sâu ý nghĩa của một vẻ đẹp chan chứa tình cảm thiêng liêng của con người. Chính điều này làm nên sức hấp dẫn của bài thơ tình “Mẫu tử” thiêng liêng và cao quý đã hòa vào vũ trụ và cuộc sống xung quanh, nó luôn hiện hữu mọi nơi trên thế gian để khẳng định tình yêu thương có sức mạnh biến đổi khôn lường.

**Nguồn cảm hứng từ điện ảnh*

Tình “Mẫu tử” là một trong những tình cảm tha thiết và đẹp đẽ nhất thế gian. Dù bị đặt trong những hoàn cảnh vô cùng éo le hay chỉ qua những

hành động giản dị thường ngày thì tình yêu thương mà mọi người mẹ dành cho con mình cũng luôn to lớn, vĩ đại nhất, không gì sánh bằng. Có câu nói “Đi khắp thế gian không ai tốt bằng mẹ”. Dù là một đứa bé sơ sinh hay khi là người đã trưởng thành, có gia đình riêng, trong lòng mẹ vẫn là nơi ấm áp và bình yên nhất với mỗi người chúng ta. Bộ phim “Đường sơn đại địa chấn” của Trung Quốc là một biểu tượng đẹp về tình “Mẫu tử”.

**Nguồn cảm hứng từ nghệ thuật điêu khắc*

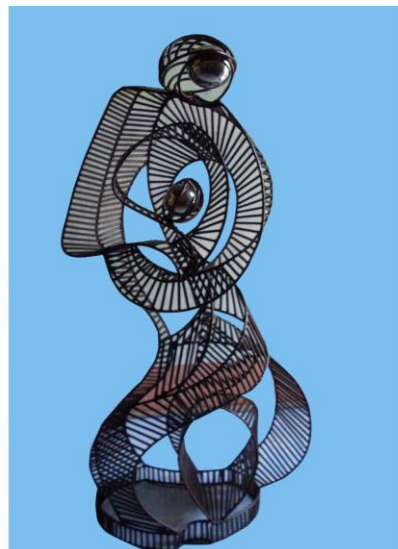
Thế giới có nhiều kỳ quan nhưng mãi không tường tồn cùng năm tháng, riêng một kỳ quan ngàn năm không bao giờ mất đó là trái tim người mẹ dành cho con, được các nhà điêu khắc khai thác và đưa vào nghệ thuật hình khối nhiều tác phẩm ấn tượng và đây cũng chính là những nguồn cảm xúc ảnh hưởng trực tiếp đến quá trình lựa chọn đề tài và thể hiện ý tưởng tác phẩm của tôi. Tình “Mẫu tử” dù được thể hiện ở đâu, dưới bất kỳ hình thức nào cũng luôn là niềm cảm hứng cho người nghệ sĩ và luôn gây xúc động lòng người....

*Tượng mẹ và con của nhà Điêu khắc Phạm Hùng
Chất liệu: Đồng
Kích thước: 1m20 x 0,60m*

*Tượng mẹ và con của nhà Điêu khắc Phạm Văn Hạng
Chất liệu: Xi măng
Kích thước: 1m50 x 0,90m*

Một số tác phẩm Tốt nghiệp, chủ đề tình Mẫu tử, chất liệu sắt hàn

3. Kết luận

Đề tài tình “Mẫu tử” là nguồn cảm xúc vô tận cho các nghệ sỹ sáng tạo trong các tác phẩm nghệ thuật của mình. Tuy nhiên không chỉ bằng cảm xúc mà người nghệ sỹ còn phải sáng tác theo một qui trình concept cho chủ đề của mình để tác phẩm ngày càng hoàn thiện hơn. Ngay từ những bài tập (tác phẩm) của học kỳ đầu tôi phải xây dựng cho mình một concept về đề tài tình “Mẫu tử” để thử nghiệm, để sáng tạo. Tình “Mẫu tử” là đề tài đem lại cảm xúc mạnh mẽ nhất và được thực hiện xuyên suốt trong quá trình học tập của tôi và tôi không ngừng sáng tạo về ý tưởng, về chất liệu cùng với cách thể hiện mới làm cho các tác phẩm điều khác biệt rõ nội dung của đề tài □

TÀI LIỆU THAM KHẢO

- [1] Sculptures Pham Van Hang, Sculpture Pham Hung, Pablo Picasso paintings.
- [2] Le Thanh Loc (1998), *Dictionary of Arts*, Publisher of Culture and Information.
- [3] Quan Nguyen, Phan Cam Thuong (1989), *Art of the Vietnamese*, Publisher of Fine Arts.
- [4] Tran Tieu Lam, Pham Thi Chinh (2007), *Publisher of Fine Arts*.
- [5] Thai Ba Van (1996), *Exposure to art*.
- [6] <http://www.tuoitre.com.vn/August-2010>
- [7] <http://www.thanhvien.com.vn/September-2010>

Abstract

The process of shaping a concept in artistic creating sculpture products with the topic “Maternal Love in Sculpture”

In art, “Maternal love” is an immense topic, constantly exploited and created by a variety of artists in every form of art. I have been doing a lot of experiments on different materials of sculpture on this topic, and finally, I have chosen “welded iron” as my favorite material to express this topic throughout my process of doing my visual arts master course, as well as creating my graduation work and MA thesis.

Key words: *maternal love, concept, sculpture*